

Riigikohus
info@riigikohus.ee
Lossi 17
50093, Tartu Tartu maakond

Teie 18.12.2025 /
Meie 09.01.2026 nr 1.2-4/3187-3

Arvamus Riigikohtule kohtuasjas 3-25-548

Lugupeetud Riigikohus

Olete küsinud arvamust kohtuasjas 3-25-548, kus halduskohus palub tunnistada põhiseadusvastaseks Tallinna Linnavolikogu määruse¹ (edaspidi määrus nr 26) osas, mis välistab pensionilisa määramise isikutele, kellel on määratud soodustingimustel vanaduspension soodustingimustel vanaduspensioni seaduse (edaspidi SVPS) alusel.

Sotsiaalministeerium on halduskohtu resolutsiooni ja põhjendustega nõus ega korda neid üle. Võrdse kohtlemise tuvastamiseks on vaja leida sarnases olukorras olevad isikute grupid. Nendeks on isikud, kellele on määratud vanaduspension. Sellest lähtudes saab moodustada kaks võrdlusgruppi:

1. isikud, kellele on määratud vanaduspension riikliku pensionikindlustuse seaduse (edaspidi RPKS) alusel ja kellel on õigus pensionilisale;
2. isikud, kellele on määratud vanaduspension SVPS alusel, kuid kellel pensionilisa ei määrata.

Mõlemad grupid koosnevad vanaduspensioni saajatest ning erinevus nende vahel seisneb üksnes pensioni määramise õiguslikus aluses. Seega on tegemist analoogilises olukorras olevate isikutega.

Õigusvastane on erinev kohtlemine, millel puudub legitiimne põhjus. Käesoleval juhul ei ole erineva kohtlemise õigustamiseks esitatud piisavalt kaalukat ja sisulist põhjendust. Kohtuotsuse punkti 4.2 kohaselt on vastustaja hinnangul pensionilisa suunatud eakatele kui sotsiaalselt haavatava ja kõrgendatud abivajadusega isikute gruppidele, kuid samas soovib vastustaja toetada üksnes RPKS-i alusel pensioni saavaid isikuid. Pensione määratakse aga erinevate seaduste alusel. Leiame, et normi eesmärgi ja kasutatud eristamiskriteeriumi vahel ei ole mõistlikku seost. Ei nähtu, et määruse nr 26 alusel makstaval pensionilisal oleks eesmärk, mis ei sobiks ka teiste vanaduspensioni alaliikide saajatele. Pensionilisa maksmise puhul ei tohiks olla oluline, mis seaduse alusel on isikule vanaduspension määratud. Nii RPKS-i kui ka mõne teise seaduse alusel määratud pensioni puhul on tegemist ikkagi vanaduspensioniga. Sotsiaaltoetuse maksmisel tuleb isikuid kohelda võrdselt, välja arvatud juhul, kui erineval kohtlemisel on objektiivne ja mõistlik põhjus. Käesoleval juhul seda tuvastatud ei ole. Seega on määrus nr 26 vanaduspensioni saajate eristamise aspektist vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega.

¹ 7. oktoobri 2021. a määrus nr 26 [Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord–Riigi Teataja](#)

Märgime, et Tallinna linn on enda 05.01.2026 Riigikohtule esitatud arvamuse punktis 38 välja toonud, et pensionilisa adressaadiks on üksnes need pensionärid, kelle suhtes riik ei ole loonud täiendavaid pensionisüsteemseid soodustusi. Juhime tähelepanu, et RPKS ise ja teised seadused eristavad samuti vanaduspensionid alaliike ja loovad täiendavaid soodustusi, näiteks soodustingimustel vanaduspension laste kasvatamise eest (RPKS § 10) või avaliku teenistuse seaduse § 113 toimetel RPKS-i alusel määratava vanaduspensionid suurendamine. Kõik need on vanaduspensionid, mida teatud juhtudel saab eristada ja nende saajaid erinevalt kohelda, kuid seda ei peaks tegema linna makstava pensionilisa saamisel võttes arvesse selle pensionilisa maksmise eesmärki (vt kohtuotsuse p 4.2).

SVPS-i eesmärk – õigus saada pensioni varasemas eas – põhineb üksnes eeldusel, et teatud ametikohtade või kutsealade töötajad on töötanud tervist kahjustavates või rasketes töötingimustes või on teinud sellist tööd, millega eelduslikult kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist kutsealase töövõime kaotus või vähenemine. Pensionilisa saamisel ei oma need asjaolud ega varem pensionile saamine tähtsust. SVPS muutub 1. jaanuarist 2031. aastal kehtetuks. Seadusandja tahe ongi olnud käsitleda kõiki vanaduspensione ühetaoliselt ning võrdselt ning nn eripensionid on kadumas.

Möönda võib omandipõhiõiguse riivet. Kuna inimene jääb ilma linna makstavast pensionilisast, siis jääb tal sotsiaaltoetus saamata ning tema omand on selle võrra väiksem.

Kui linn sooviks luua võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas oleva aluse isikutele pensionilisa maksmiseks, siis üheks legitiimseks võimaluseks oleks kehtestada pensionilisa saamise tingimus neile, kes on jõudnud vanaduspensioniiikka. Siis oleksid hõlmatud vaid need isikud, kes on jõudnud vanaduspensioniiikka ning ei oleks eristamist vanaduspensionid alaliigi alusel. Siis oleksid hõlmatud nii paindliku pensioni saajad, kui eriseaduste alusel määratud pensionide saajad vanuse täitumisel. Kuna pensionilisa maksmise eesmärk ei ole selge, siis ei ole selge ka senine saajate eristamise vajadus ning eesmärk.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Susanna Jurs
õigusala juht

Susanna Jurs
Susanna.Jurs@sm.ee